

Tid til haven

Havetips uge 42

Af: Marianne Bachmann Andersen

Skal du plante hæk?

Det flotte efterårsvejr har endelig fundet vej til vores breddegrader, så det skal udnyttes til en tur i haven. Der er stor aktivitet i afdelingen for hækplanter, så måske går du også med tanken om at plante ny hæk?

Når den gamle hæk er blevet grim

Når huset er bygget, plantes der umiddelbart efter en hæk. Sådan har vi det i Danmark. Hække skal der til, så familielivet kan holdes lidt mere privat. Rigtig mange af landets boliger er bygget for mange år siden. Husene er løbende renoveret og sat i stand både indvendigt og udvendigt. Den oprindelige hæk klippes hvert år, men det er ikke altid, at den gamle hæk er blevet udskiftet, og kan derfor tælle adskillige årtier på samme sted.

Det er ikke altid, at 30, 40 eller 50årige gamle hække er lige kønne. Du må tilgive de stakkels planter, der årligt har forsøgt at skjærme for naboer og forbipasserende – på et tidspunkt er det nødvendigt at skifte hækken ud.

Gør jorden parat

Om du skal plante ny hæk, hvor der aldrig har vokset en hæk, eller om du først skal af med en gammel hæk, gør ikke umiddelbart den store forskel, når du skal klargøre jorden til nyplantning.

1. væk med rodrester, store sten og rodukrudt

2. Løsn jorden i en spades dybde – kan med fordel gøres ved at grave jorden igennem
3. Mål op og spænd en snor, så hækken bliver lige

Plantevalg

Vælg den traditionelle ligusterhæk eller bøgehæk. Her kan du få planter i mange kvaliteter. Barrodsplanter i forskellige højder, og lidt ældre planter med rodklump, som hurtigere danner en tæt hæk. Vær opmærksom på, at pris og kvalitet hænger sammen, så hvis du vil sikre dig en flot og kvalitetssikret hæk de næste 40 år, så gå ikke på kompromis i denne fase af dit køb. Du kan også vælge at plante en laurbærkirsebærhæk, en stedsegrøn tuja eller cypreshæk, eller en spiræahæk, der ikke skal klippes? Du får god vejledning i dit lokale havecenter.

Plantedybde

Du skal altid plante i samme dybde, som planten hidtil har vokset i. Planter du for dybt eller højt, risikerer du, at planterne går ud.

Vand og gødning

Trods den meget fugtige jord i dette efterår, så SKAL du vande til efter plantning. Jorden vil efter vandingen pakke sig fint omkring rodnettets, som dermed lettere får fat og sikrer god etablering. Gødning skal du først tilføre til foråret. VENT med at lægge barkflis under din nye hæk til du er sikker på, at alle planterne er kommet godt i gang med deres nye tilværelse i din have.

En krydret frugt

Kvæder er hele vejen igennem et supernemt træ at passe. Har du plads nok, så lader du blot træet, eller den flerstammede busk vokse sig stor og frodig. Har du ikke så meget plads, så må du ud og klippe de lange skud af hver vinter – men hvem gør ikke gerne det, når belønningen er guld værd?

Dekorative frugter

Det er på denne årstid, at kvæder langsomt modnes og skifter den grønne farve ud med mere gullige toner. Kvæderne minder meget om pærer og sidder godt fast på træet. Formen på kvæden kan veksle fra typisk æbleform og til næsten at ligne pærer. Det har ingen betydning for smagen og anvendelsen af frugten, om den har den ene eller den anden form.

Sådan bruger du kvæder

Udover prydværdien, når kvæderne sidder på dit træ, så bidrager kvæderne til efterårsstemning på et fad i stuen eller køkkenet. Frugterne er utrolig dekorative og så dufter de nærmest helt orientalsk. Du behøver ikke nøjes med at se på kvæderne – de kan med fordel anvendes til marmelade, kvædebrød og gelé.

Opskrift på kvædegelé

Kvædegelé er smukt og passer perfekt til kødretter – ikke mindst vildt. Geléen er formidabel som smagsforstærker i en sovs, og er du til blåskimmeloste, så prøv at supplere det stærke med kvædens krydrede smag.

1 kg kvæder

Saft af 2 økologiske citroner

375 g sukker pr. ½ l saft

Kvæderne skal hakkes groft, men lad blot skræl og kernehus være med. Frugten koges i 1 l vand og saften fra de to citroner. Blandingen skal koge svagt i ca. 1 time til frugterne er møre.

Si nu blandingen gennem et klæde – gerne natten over.

Den siede saft måles af og sukker tilsættes. Varmes op i en gryde til sukkeret er opløst. Derefter koges blandingen i ca. 10 min., hvorefter det vil gelere. Urenheder skummes af undervejs.

Den færdige gelé hældes på rene tætsluttende glas.

FACEBOOK statements eller små hurtige beskeder

Paradisæblerne er klar til at komme i gryden til den lækreste gelé. Der skal mange frugter til for at få et par glas, så pluk rigeligt

Fik du for lidt ud af dine sommerhindbær? Plant efterårshindbær og høst friske hindbær hele efteråret. Du kan med fordel plante hindbærplanterne netop nu

Tøm drivhuset for gamle visne tomat- og agurkeplanter. Drivhuset er et rigtig godt sted til opbevaring af krukkeplanter, der er lidt sarte. Husk også at nyde solskinsdagene med en god kop te eller kaffe. Vi går en mørkere tid i møde, så de gælder om at udnytte lyset fuldt ud

Ukrudtet gror sært nok videre. Heldigvis med en hastighed, der er langt lavere, end i maj måned – men alligevel skal det luges, så det ikke breder sig og kaster frø til nye generationer

Prydgræsserne er så umådeligt smukke på denne årstid. Savner du nogle i din have, så har dit lokale havecenter netop nu et stort udvalg, som du kan vælge mellem. At plante prydgræsser om efteråret er helt ok, så tøv ikke med at pryde haven med græsser

I disse uger ændres farverne på mange løvfældende planter dagligt. Læg mærke til træerne i både din og andres haver – flere af dem står purpurrøde med det flotteste løv. Andre skifter til lysende gule, og inden længe er det slut! Find inspiration til planter med flot efterårsløv i dit havecenter

I køkkenhaven er der fortsat afgrøder at høste. Sæsonen for rodfrugter er i fuld gang, så fat greben og grav gulerødder, rødbeder, knoldselleri, persillerod og pastinak op. Bagte rodfrugter fra egen avl slå næsten alt!

Georginerne har måske fået et lille svip af nattefrosten, men høst blot rigelige mængder af de flotte blomster nogle uger endnu. Først når toppen er faldet helt sammen, skal du i gang med at grave knoldene op.

TIPS mærk allerede nu dine planter med blomsterfarven – så er det meget nemmere til foråret, når du skal i gang med at plante dem ud igen

Det er IKKE nødvendigt at efterårsklippe havens stauder. Lad endelig toppene stå til fuglene, som hjertens gerne vil drage nytte af de mange frø fra visne blomsterstande

Nedfaldne blade og frugter på plænen skal samles sammen. Mange græsslåmaskiner har en effektiv bioklipfunktion, som med fordel kan anvendes til lettere bladlag. Bladstumperne er god mad til regnormene, der sørger for godt dræn i plænen